

Městská knihovna v Praze **120 let**

Jan
Kollár

Slávy dcera

PRAHA 2011

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Slávy dcera tak, jak bylo vydáno v nakladatelství Mladá fronta v roce 1951 (KOLLÁR, Jan. *Slávy dcera*. Praha : Mladá fronta, 1951. 98 s. Květy české poezie, sv.15).

Autorem portrétu Jana Kollára na obálce e-knihy je Jan Vilímek.

Text díla (Jan Kollár: Slávy dcera), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

KOLLÁR, Jan. *Slávy dcera* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:

<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/06/49/slavy_dcera.pdf>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 17. 03. 2011.

Obsah

PŘEDZPĚV	5
ZNĚLKY MILÉ.....	9
JARO MI LÁSKU DAROVALO.....	11
KRŮPĚJE MÉHO ŽITÍ	24
SVATÉ JMÉNO VLASTI.....	31
BUĎME CELEK A NE DROBTOVÉ	38
SLAVJAN (podle prostomluvy Ant. Marka)	48
NÁPISY	51
DOZPĚV.....	53

PŘEDZPĚV

Aj, zde leží zem ta, před okem mým smutně slzícím,
Někdy kolébka, nyní národu mého rakev.
Stůj noho! posvátná místa jsou, kamkoli kráčíš,
K obloze, Tatry synu, vznes se vyvýše pohled.
Neb raději k velikému přiviň tomu tam se dubisku,
Jenž vzdoruje zhoubným až dosaváde časům.
Však horší je času vzteklosti člověk, jenž berlu železnou
V těchto krajích na tvou, Slávie, šíji chopil.
Horší nežli divé války, hromu, ohně divější,
Zaslepenec, na své když zlobu plémě kydá.
Ó, věkové dávní, jako noc vůkol mne ležící,
Ó, krajino, všeliké slávy i hanby plná!
Od Labe zrádného k rovinám až Visly nevěrné,
Od Dunaje k hltavým Baltu celého pěnám:
Krásnohlasý zmužilých Slovanů kde se někdy ozýval,
Aj, oněměl již, byv k ourazu zášti, jazyk.
A kdo se loupeže té, volající vzhůru, dopustil?
Kdo zhanobil v jednom národu lidstvo celé?
Zardi se, závistná Teutonie, sousedo Slávy,
Tvé vin těchto počet spáchaly někdy ruky.
Neb krve nikde tolik nevyžil černidlaže žádný
Nepřítel, co vylil k záhubě Slávy Němec.
Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážiti každou,
Ten, kdo do pout jímá otroky, sám je otrok.
Nechť ruky, nechť by jazyk v okuje své vázal otrocké,
Jedno to, neb nezná šetřiti práva jiných.
Ten, kdo trůny bořil, lidskou krev darmo vyléval,
Po světě nešťastnou války pochodni nosil:
Ten porobu slušnou, buď Got, buď Skýta, zasloužil,
Ne kdo divě chválil příkladem ordě pokoj.
Kde ste se octly, milé zde bydlivších národy Slávů,
Národy, jenž Pomoří tam, tuto Sálu pily?
Sorbů větve tiché, Obodritské říše praporce,
Kde vnukové Viků, kde ste potomci Ukrů?
Na právo šíře hledím, na levo zrak bystře otáčím,

Než mé darmo oko v Slávii Slávu hledá.
Rci, strome, chráme jejich rostlý, pode nímž se obětně
Dávnověkým tehdáž pálily žertvy bohům:
Kde jsou národové ti, jejich kde knížata, města?
Jenž první v severu vzkřísili tomto život?
Jedni učice chudou Evropu plachty a vesla
chystati a k bohatým přes moře vésti břehům,
Kov tu jiní ze hlubin skvoucí vykopávali rudných,
Více ku počtě bohům nežli ku zisku lidem.
Tam ti neúrodné rolníku ukázali rádlém,
By klas neslo zlatý, brázditi lúno země.
Lípy oni, svěcený Slovanům strom, vedle pokojných
Cest sadili, chládek by stlaly vůkol i čich.
Města syny stavěti, květné v nich vésti kupectví
Muž cvičil, a mlad' svou tkávati plátno ženy.
Národe mistrovský, jakové pak máš za to díky?
Roztrhaný hnusné zpotvořenosti věnec.
Jak včely med zavonic kradmé se do oule cizího
Stádně hrnou a v něm matku i dítky bijí:
Tak tu domu vlastní podroben pán, chytře mu vlezlý
Slouha drží těžký smutně na hrdle řetěz.
Kde spanilá v zelených hájích pěla písňe Slovanka,
Již hlaholem zpěvná ústa umlkla němým.
Kde z mramoru stály hromného paláce Peruna,
Z troskotaných sloupů teď psota chlěvy dělá.
Kde k nebi své vězila staroslavná Arkona týmě,
Zlomky mrví teď tam hostě cizího noha.
Rozbořené želejí zdi chrámů Retry pověstné,
Kde čněly, již ryje tam hnízdo si ještěř a had.
Slávy syna k bratrům příšlého v ty kraje nezná
Brat vlastní, aniže vděčně mu tiskne ruky.
Řeč ho cizí zarazí ze rtů a tváři slovanské,
Zrak mu lže Slovana, sluch klamy bolně kazí.
Neb tak přehluboko vtlačila znaky Sláva synům svým,
Místo že jich vymazať nikde nemůže ni čas.
Jak dvě řeky, spojilo když i jich vody jedno řečiště,
Přece i po drahné cestě je barva dělí:

Rovně tyto zmatené násilnou národy vojnou
Až posavad loučí dvůj očividně život.
Odrodilí synové však své sami matce začasto,
Bič macechy hříšné oblizující, lají.
Nejsou ni Slované životem, nejsou ani Němci,
Půl toho, půl toho jen jak netopýři mají.
Tak peleší v krajinách osmanské plémě helenských,
Koňský na vznešené vstrkna Olympu ocas.
Tak porušil zlátný Europčan dva světy Indů,
Za vzdělanost vzav jim cnost, zemi, barvu i řeč.
Národ i čest zmizely, s jazykem bohové zde zanikli,
Jen sama zůstává příroda nezměněná.
Les, řeky, města a ves změnití své jméno slovanské
Nechtěly, než tělo jen v nich, ducha Slávy není.
Ó, kdo přijde tyto vzbuditi hroby ze sna živého,
Kým přiveden slušný k své bude vlasti dědic?
Kdo rce to nám místo, kde cedil svou někdy za národ
Krev Miliduch, kdo na něm sloup mu památky slouží
Kde hněvivý novotám, otcovskou prostotu bráně,
Válčím Slovanům Kruk po slovansku velel?
Neb kudy vítězný máchal meč v pŭtce Bojislav
A v pokoji šťastnou zákony řídil obec?
Již jich více není! s hrkotem surového hrdinské
Články jejich zhoubný láme oráče lemeš.
Stíny jejich, na dvou se časů hněvající ničemnost,
Ve mhle sivé těchto zřícenin upně vyjí.
Upně vyjí, že osud dosavád se smířiti váhá
A vnuka krev lecjak tam hñije, tam se mění.
Jak muselo v tom by studené být k národu srdce,
Jenž by tu slz jako nad kostmi milenky nelil!
Avšak umlkní tichá, na příšť pohledni, žalosti,
Osluněným rozptyl mráčky myšlének okem.
Největší je neřest v nešťestí láti neřestem,
Ten, kdo kojí skutkem hněv v nebe, lépe činí.
Ne z mutného oka, z ruky pilné naděje kvitne,
Tak jen i zlé může stati se ještě dobrým;
Cesta křivá lidi jen, člověčenstvo svěsti nemůže,

A zmatenost jedněch často celosti hoří.
Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu;
Co sto věků bludných hodlalo, zvrtně doba.

I.

Nechci zlata, nápoje a jídla,
Titulů a korun žádati,
Chceš-li mi však čeho dopřáti,
Slávo, matko milá! dej mi křídla,

Na nichžto bych všudy, kde jsou sídla
Bratrů Slávu, mohl léta ti,
Čechové, k vám, Srbi, Chorvati,
Potom kde jsou Visly, Volhy zřídla.

Tak jak motýl z květu na květ létá,
Podnebím bych létal v krajinách
Veškerého slovenského světa;

Tou bych pastvou věčně oči bavit
A všem kmenům, po všech rodinách
Zpěvem matku, jako dceru slavil.

ZNĚLKY MILÉ

2.

Mnohý jazyk, znělky milé, laje
Vám jak upýpavým hříšnicem,
Že ste jeho útlým žvanicem
Košík daly, k tanci s vámi maje;

Ale nač se, skřehlost údů znaje,
Stařec k hebkým vtírá mladičem,
Aneb blázen k sněžným hranicem
Béře roucho palčivého kraje?

Vy ste, kdo vás bez předsudku cení,
Básně, kterým smysl nemizí,
Přitom libých milovnice znění,

Bud' tež tedy volné tomu zvuku,
Který k slovanskému pobízí
Plesu vaší Hesperidky ruku.

3.

Jestli jen to básnířtvím se volá,
Co lež, výmyslek a třeštivost,
Tak mně nepatří ta poctivost,
Nebo cizá jest mi tato škola;

Co já básním, to jest pravda holá,
Kterou vede jasná střízlivost,
Ne cit prázdný, aneb horlivost,
Kterou zažhnou obraznosti kok:

Básně mé jsou téměř ukazadla

Jen, a suché těch krás rejstříky,
Jejichž v oči skutečnost mi padla

Kdybych zpíval podle obyčeje,
Hymny mohly by mé veršíky,
A mé znělky býti Epopeje.

4.

Vy, kdo vyšších ke svým uměleckým
Dílům ideálů hledáte,
Severu se křivě rouháte,
Stranným hovic okem luhům řeckým,

Bud se novým, bud se starosvětským
Krásy vzorem radše kocháte,
Sem svá zření různá obraťte,
Tato jedna všecko bude všeckým:

Lidskost s božstvím, cnost a lásky plamen,
Ušlechtilost tuto najdete,
Jaké nezná medicéjský kámen;

I mých znojů učijete tudy,
K vinám pera mého řeknete:
Velkáť to tíž pro tak slabé údy!

JARO MI LÁSKU DAROVALO.

5.

Rád mám jeseň tokajského moku
Matku, rád i léto pěhavé
Příjemnéť jsou v zimě bělavé
Sanice a klouzky u potoku;

Přece veždy ze všech částek roku
Jaro v jeho kráse strakavé,
V jeho veselosti zpěvavé,
Nejmilejší bylo mému oku:

Nyní pak se ono pro mne stalo
Nejen milým, než i památným,
Protože mi lásku darovalo;

Kolikráte navrátí se zase,
Zápalem a kvítím posvátným
V májovém chci světítí je čase.

6.

Krásný jest zvuk, který vychovaly
Venku ruky samé přírody,
Mněl bys, že se z křovin hospody
Vlaských mistrů, chrámy z lesů staly;

Krásnější ten, jemuž muzy daly
V lidských ústech již i svobody,
Kde se smysl v zpěvu lahody
Míchá, aby sluch i duši jaly:

Ale znám zvuk jeden tichý, krátký,

Než tak plný, pronikavý, sladký,
Že vše jiné v něm se spojují;

Slyším, slyším ho hle libě znící,
Když si řeknou srdce milující
Prvníkrát: „ že se milují“.

7.

Náhoda mně bázlivému krátkou
Často cestu k cíli dělala,
I dnes vítězství mi dopřála
Nade touto svěhlovkyní sladkou;

Sála totiž sobě pod zahrádkou
Vzývanky mé lože ustlala,
Takže přinucena bývala
Ke svým květům přes lavici hladkou

Večer bylo, já jdu do zahrady
Přes onuno úzkou lavičku,
A hle Ona ven šla právě tady;

Byli by sme jistě popadali
Oba ve studenou vodičku,
Kdyby sme se byli neobjali.

8.

Z jara nech tě světí, libý chládku,
Večer s větve píseň slavíka,
V létě ať se tebe netýká
Perun hněvný, veda s živly hádku;

Každou jeseň nech i ze zůstatku
Roucha tvého zlato vyniká,
V zimě chraň tě zhoubu všeliká
Strome svatý, lásce na památku:

Ží jen, dávný děde, blízkou koje
Údů i let břímě studničkou,
Aniž ostré pocit' vraha zbroje;

Nebs ty svědek, když mi ona troje
Slova první všepla hubičkou:
Věčně! věčně! věčně srdce moje!

9.

Nejkrásnější nade všechny cnosti
Cnost, jenž vlastní cnosti ukrývá,
Pohled, jehož krotkost stydlivá
Jest jen zrádcem větší spanilosti,

Srdce, jen mu trůn dej všemožnosti,
Ráje po vši zemi rozsívá,
Rtíky, z nichž se božsky ozývá
Rozum v liboplynné výmluvnosti:

Ó, kde svítíš, hvězdo utěšená,
Jsi-li vskutku, drahý předměte!
Čili jen sen marný zlatých časů?

I ne, žije! – žije? libých hlasů
Struny k chvále její zazněte,
Aj hlej mně je, mně je zaslíbena.

10.

Není to zem, ani nebe zcela,
Co se z tváří její vyškytá,
Svatost je to, v kráse zavítá,
Duše božská v útlé cloně těla;

Hned mře láskou, hned zas jak by chtěla
Vzhůru létnout, city zamítá,
Do ruk běží, aj, v blesk rozlitá –

Světy hvězd jí plynou vůkol čela:

Ba si, tuším, všudy přítomnosti
Ode bohů samých půjčila,
An mi vždy tkví v očích, v obraznosti;

O rci předce, družko rozmilá!
Jsi-li trupel, ať si trudu spořím,
Čili anděl, ať se tobě kořím.

11.

Nejen že je kmene slovanského
Kvítek opravdový, spanilý,
Jemuž ni Sas, ni Frank zavilý
Nevzal ještě rázu národního;

Ach, tu mnohý štěstí ctíti svého
Nezná, Slávie syn zbloudilý,
Hanbou za řeč a rod zmužilý
Dlouže tresty Boha hněvivého:

Srdce čisté jako perla rosy
Skryl v div tento rozum anjelský,
V tvář a v oči nestihlého cosi;

Co jen nebe výborného znalo:
S krásou šperků spolek přátelský
Slavný národ i řeč, vše jí dalo.

12.

Nechať jiná šperky zlaté nosí,
Tkanic šust a vonné kadidla,
Na svou tváři vodky, ličidla,
Na svou hlavu klade pávy, pštrosy;
Ta nech Paříž nebo Londýn prosí,
By slal krojů nových pravidla,

Při níž Milku v ruce kružidla,
An ji tvořil, pohýbaly losy:

Ať to, kde je chyba vynahradí
Kupec perlou, čepcem švadlena,
Kde zbyť, škrínka vtipná pozahladí:

Já se kochám, jak si zrostla, v tobě,
Mně se líbí krása rozená
Aneb, kde jsou v shodné míře, obě.

13.

Maluj obraz, jenž se září hravou
Na anjela strojí změnití,
Duši jeho téměř spatřiti
Přes jasnotu těla pronikavou;

Oko musí k nebi víru zdravou,
K zemi lásku čistou svítiti,
Avšak nesmí čelo zuřiti
Na hubinku sladce usmívavou:

Dva se věnce viňtež vůkol vlasu,
V kterých jako barvy duhové
Kvítky chvějí věků všech a pásů:

Ale všemu tomu vdechňi ženství
Slovanského tahy kouzlové,
Máš Ji, aspoň v chudém podobenství.

14.

Jakby všecky cnosti vůkol stály,
Když ji ruka boží tvořila,
Ta puk duše v růži nosila;

Ta zpěv, ta ples vedla, jiné hrály;

Stroj spal ještě, jen se rtíky smály,
Houfem běží chasa spanilá,
By veň dar svůj každá vložila.
Cnosti ušly: tvor vstal dokonalý:

Tak vše při ní útlé, čisté, lehké,
Tak vše kryje stydu opona,
Že to nelze vypsát ruce křehké;

Ve tmě tak z ní line oslona,
Ba i ve dne, jestli při ní sedím,
Raděj v slunce než jí ve tvář hledím.

15.

Všecko, co jen koli nahromadil
Zlého na náš národ svobodný
Bud čas, aneb osud nehodný,
Budže soused, neb syn jenž ho zradil;

Tatar, Madar a ten, který shladil
Půl sám z něho, Němec podvodný;
Všecko toto Milek lahodný
V této jedné hojně vynahradil:

A že není divem, na který by
I řeč cizí měla patřiti,
Nejsou její, ale naše chyby;

Totižto, že Slovan skoupozvuký
Nezná, jako jiní, troubiti
S každou věcí lermo hned a hluky.

16.

Chtěl sem pěti králův českých trůny,
Bratrů příchod, Vlastu s Libuší;

Chtěl bič boží, kterak do kuší
Střely klásti svoje učil Huny;

Tatry zlaté, Tokaj, ticho luny,
Prst se tytýž hrátí pokouší:
Ale klamně vždycky do uší
Mína jen a Mína znějí struny:

Slohem prostým bajky, květy, říše
Psát se jmu, než péro svévolné
Tahy jiné, jiné ruka píše;

Ani řeč má s vůlí kráčet' neví
A co v spolku lidí nevolné
Srdce kryje, kvapný jazyk jeví.

17.

Měj se dobře, Míno! Ach, již kyne
Zítřek kvapně příšlý k rozchodu,
Tam již odsud musím k národu,
Kde se Neptun Bakchu k nohou m

Zde máš srdce, které v lásce plyne,
V lásce vroucí, prázdné podvodu,
Mějž ho, věno útlé, k důvodu,
Že má věrnost nikdy nezahyne:

Mysli na mne, aspoň když se růží
Zápach v této stinné besídce
Při měsíčku s city tvými sdruží;
Srdce pak to, bud se věčně skryje,
Bud' se zastkví krásná dennice,
Slovanům a Tobě ať jen bije.

18.

Čekej tamto nad Šumavou málo,

Slunce zlaté, jdoucí k západu,
Ach, již tebe jen mi náhradu
V dálce této nebe zanechalo;

Jak si se mi v štěstí sladce smálo,
Tak teď mírni jeho proradu,
Pozdrav ji tam, pozdrav zahradu,
V níž si s námi plesalo i lkalo:

Avšak dříve na mne papršleky
Skloň své ještě, aby pobraly
Tak k ní s sebou očí těchto řeky;

Když tam přijdeš, rozkaž, aby záři
Blesky tvé k ní první spíchaly
Zlíbati jí rtíky, oči, tváři.

19.

Ráno včasně, co jen zmiznou svodní
Snové o ní, příštím jitřenky,
Bývají mé první myšlenky:
Přijde-li dnes aspoň psaní od ní?

Pak chvíl čísla, dlouhých jako sto dní,
A mil čítám ode milenky,
Až kdy měsíc patří v studénky,
Žel, dnem zklamán, oči rozpovodní:

Proč si život, štěstí mladých lidí,
Ach, proč lásky více nešetří,
Která život dává, kráslí, řídí;

Kdybych mohl, sám bych zlaté mosty
S hory k horám zdělal v povětří,
Aby láska zvláštní měla posty.

20.

Rcete, ženci, co tam se srpečky
Klášky v poli žnete hebounké:
Zdaž ste jedné hezké hezounké
S věncem zlatým neuzřeli žnečky?

Pastýřové, kteří na kopečky
Ovce vyvádíte bělounké:
Zdaž ste jedné hezké hezounké
Neviděli někde pastýřečky?

A snad vy ste, drozdi, holubinky,
Skály, zřídla, křové rozvití,
Slyšeli hlas oné krásné Pinky?

Šetříte-li lkání lásky cnostné,
Povězte mi, kde je k najití,
Zahanběte losy nelítostné.

21.

Neste jí tam tyto city vřelé,
Tichomluvné noční soumraky,
Rcete šeptem lkavým, kteraký
Vedou boj v nich péče, tužby, žele;

Nes jí měsíc, neste hvězdy skvělé
Plamen zde jak v blízkou jednaký,
Rcete, mlčelivé oblaky,
Že sem a vždy budu jejím cele:

Rcete řeky, echo, skály nahé,
Jak nic nezná mluvit jiného
Jazyk můj, než jméno její drahé;

I vy, větry letu vonného,
Vdechnětež jí, jako ve dne v noci

Jen ji myslí vše mé duše moci.

22.

Ó, bych mohl tajmo na se vzíti
Jelena noh rychlých podobu,
Šel bych cvailem onu ozdobu
Luk a hájů, řek a břehů zřítí;

Pod zemí bych až k ní volil jiti,
Plul bych mořem v ryby způsobu,
Až bych tam stál, změně osobu,
Kde svým chodí květům vodu čřítí:

Kýž se v orla, jenž se pod nebesa
Šíře, dále vznáší, obrátím,
Tam bych letěl přes houšť, vrchy, plesa;

A nelzeť ještě osud hnouti,
Blaze, že tam konám prozatím
V noci ve snách, ve dne v duchu pouti.

23.

Stojí lípa na zeleném luze,
Plná starožitných pamětí,
Ku ní, co jen přišlo podletí,
Bývala má nejmilejší chůze;

Žele moje, city, tužby, nouze,
Nosil sem jí tajně k odnětí;
Jedenkrát v jejím objetí
Takto zalkám rozželený tuze:

„O ty, aspoň ty již, strome zlatý,
Zastiň bolesti a hanobu
Lidu toho, kterému si svatý!“

Tu dech živý v listí hnedky věje,
Peň se hne a v božském způsobu
Slávy dcera v rukách mých se směje.

24.

Sláva krásou libé řeči Polku,
Vděkem ozdobila Srbinku,
Slovačky pak (naši rodinku)
Zpěvem úst a srdcem bez okolku;

V Rusku panství, v Českou skryla holku
Smělost k hrdinskému účinku,
Ale každou krás těch květinu
Ještě v celém chtěla míti spolku:

Káže tedy, aby podle směru
Spojil Milek, její kochánek,
Ony částky v jednu Slávy dceru;

Proto se tu, jako v moři řeky,
Divně spolu všechněch Slovanek
Objímají cnosti, krásy, vděky.

25.

Nikdy by sem nebyl věřil tomu,
Jakým láska divům naučí,
Ona hvězdám stati poroučí;
Duchy křísí, tupí střely hromu;

Řeč dá němým ratolestem stromu,
Skalin svazky tuhé rozloučí,
Tygry krotí její náručí,
Smíchy k pláči a pláč vede k Momu

I mne láska mnoho naučila,
Ach, že chybně o tom souditi,

Zda i díky za to zasloužila?

Život štěstím v žalost vrhla mělkým,
Ducha naučila básniti,
Srdce lkáti nad národem velkým.

26.

Žehnám vás již, lásky kraje zlaté,
Zahrady a pole květnatá,
I vás, stromu toho bůžata,
Co slib i žert náš i slzy znáte;

I vy, hájky, ať se dobře máte,
Břehy, kře a věštná doupata,
Kvělte vy s ní, zřídla mechatá,
A vy hory, věže, chrámy svatě!

Žehnám i vás, stíny cest mých tejně,
I vás, louky, po nichž chodily
Vstříc mi její nožky květosejně!
Chraňte klenot tento vprostřed sebe,
Dokud cíl ten, co nám složily
Zrádné losy, změni dobré nebe.

27.

(Jeden duch s holým mečem)
„Ode Babigory v tomto rouše stínu
Vlast mne s heslem k tobě posílá,
Slyš, by sokyní dél nebyla:
Miluješ-li vlast svou více, čili Mínu?“

(Druhý duch s lukem nataženým)
„A já z tam těch břehů, tobě známých, plynu,
Tři dni šíp ten matka ostříla,
Mluv, neb chce, by jednou zkusila:
Miluješ-li vlast svou více, čili Mínu?“

Půlnoc bije. Já se z lůžka tiše vztáhnu,
Stana před ně různým svědomím,
Meč tam, tu šíp, vlast tam, tu má přítelkyně;

Mlčím, váhám: rázem rukou v ňadra sáhnu,
Srdce vyrvu, na dvě rozlomím:
Na, řku, jednu vlasti půlku, druhou Míně.

KRŮPĚJE MÉHO ŽITÍ

28.

Pracuj každý s chutí usilovnou
Na národu roli dědičné,
Cesty mohou býti rozličné,
Jenom vůli všickni mějme rovnou;

Bláznovství jest chtíti nemistrovnou
Rukou měřit běhy měsíčné,
Jako k plesu nohy necvičné
Pokoušeti, pro pochvalu skrovnou:

Lépe činí ten, kdo těží s málem,
Stoje věrně na své postati,
Velkýť je, bud sluhou nebo králem;

Často tichá pastuchova chýžka
Více pro vlast může dělati,
Nežli tábor, z něhož válčil Žižka.

29.

Pouhý nehřích, bratře, ještě k cnosti
Chrámů nenáleží skvoucímu,
On jen peklu ujde žhoucímu,
Ale v nebi nemá účastnosti;

Tu cnost má i kámen, z lenivosti
Těž zle nečinívá bližnímu,
Má-li ale proto k božímu
Blížiti se trůnu práva dosti?

Člověk loupí, jestli nerozdává,

Nemluví-li pravdu, zlořečí,
Zločincem se nečiněním stává;

On jen tolik platí, kolik dělá,
Když se tedy hnilost člověčí
cnosti bojí, proč je k hříchům smělá?

30.

Sám jsem někdy myslel, že již svému
Losu vzdorovati nebudu,
Ani odpor klásti osudu,
Jenž můj národ tlačí, ohromnému;

Svět se přece nehne kvůli tvému
A snad marnivému přeludu,
A kdo může říci bez studu:
Toto učiň! Bohu všemoudrému?

Než jak hada chraň se této hnilé
Nízkých mudrlantů podušky
Každý, kdo má srdce ušlechtilé;

Bůh když běhu světa cíle značil,
Neproměnil duše na služby,
Ale právo dcer jim dáti ráčil.

31.

I když bloudí, ještě bývá milý
Onen vyšších letů mládenec,
Jenž si skutky svými na věnec
Trhá každý kvítek ušlechtilý;

A jest pravdy přítel, krásy čilý,
V lásce čisté vroucí milenec,
Přitom hoří i jak vlastenec,
I jak člověk dobře zasloužilý.

Byť i těkal myšlenkami svými
Někdy v říšech a snad nemožných,
Nechať mlčí nade řečmi zlými;

Nenadá mu proto kvapným šklebem
Nikdo vrtochů a bezbožných,
Leč ti, co jsou živi samým chlebem.

32.

Blaze, kdo si jeden čistý,-smělý
Účel místo mnohých představí,
V němž by jako v centru měňaví
Paprskové všech dnů žití tlely;

A v něm myslí, cítí, žije celý,
V slasti, v slzách, v přízni, v bezpráví,
Až se šťastně k němu doplaví,
Byť i přes bouř, plamen, hrom a střely.

Pevné vůli, tužbě ušlechtilé,
Nerozdílné srdce žádosti
Rádo dává nebe dojít cíle;

Ač pak i mně slova tato lhala,
Z vítěz ství-li není radosti,
Mužně padnout není menší chvála.

33.

Nechtěj zoufat, když se proti tobě,
Bratře! šklebí závist trkavá,
Kdo se, pravdu háje, obává,
Ten jí škodí, nejsa věrným sobě:

Pravda nezná u stou piti zlobě,
Kdo jí laje ten ji zastává,
Ke cti jsou jí slova rouhavá,

Blud a šalba hlupců ku ozdobě:

Pravda jest co cedry na Libanu:

Ti, jenž na ni dují větrové,
Jen víc šíří vonnou její mannu;

Jazyk její meč jest, ňadra hory,
Srdce mramor, ruky sloupové,
Paty rokle k pošlapání vzdory.

34.

V skrytu tichém, kde ji nikdo nezná,
Vůle ušlechtilá působí,
Zřídlu čistému se podobí,
Jenž svět blaží do jeskyně vlezná;

Jeho vlahou tu se přelíbezná
Duha, onde louka ozdobí,
Ono plní hroznům nádobí,
V moři zmizí, díků nenalezna:

Nebudou snad i mé pominulé
Darmo k hrobu kráčet šlépěje,
Skutek bude co teď jenom vůle;

Byť pak v příštím jaře času dítek,
I jen jedna přešla krůpěje
Mého žití v jiné duše kvítek.

35.

Vítej, stokrát vítej, oblíbený
Venkove můj s tvými Hornáky,
Nevrátím se mezi měšťáky,
Jen tvou krásou znovu narozený;
Tu, kde skřivan oku neviděný
Těší oráče i pasáky,

Neb smrt družky slavík bez čáky
Na rokytě pláče zavěšený;

Tu, kde stehlík červenohlavý se
V sadech volně toulá bezplotných,
Píseň ve zpěv žlutých čížku míse:

Tu chci, skrytý v háj a loubí révná,
Okřát na tvých nadrech čistotných,
Přírodo, ty matko cnostivlévná.

36.

Podnět ducha tam mne jiti trápil,
Kde byt mají krásné uměny,
Abych, na jda jejich prameny
Na Parnasu, moudrosti se napil;

Smělo na chlum nejvyšší sem kvapil
Rozpjatými v tužbě rameny,
Ano, jinou místo Mudřeny,
Za slepenec, bohyni sem lapil:

Tak se kárá lidská drzost sama,
Když se rozum toulá v zánebí,
Nohy blížká pohlcuje jáma;

Proto radím, zvláště v mladém stavu,
Že týž pozor dáti potřebí
Na své srdce, jako na svou hlavu.

37.

Pěkná bývá cnost i v rouchu sprostém,
Kde tvář s duší stojí v odporu;
Avšak třikrát hodna pozoru,
Kde se krása přisesťřila k cnostem;

Žádné tato, ona proti zlostem
Sama v sobě již má podporu,
Ona k jedné, tato pokoru
K dvěma musí nésti vysokostem:

Zde Bůh spolu zbroj i zbraň i kluzké
V srdce jedno vložil bojiště:
Dlí-li boj, - ó, mlčte, prsy úzké!

Váhá-li ta, tím již zahasila
Svaté nevinnosti ohniště:
Tato tím již téměř zvítězila.

38.

Kam se medle zástup tento shání?
„To jde všecko k zřídům Karlovým;
Vy též tuším?“ - a' nač? odpovím;
„Ejhle, k zpěvům slavné Catalani.“

Vpravo slečny sedí, vlevo pániy
Síň se zlatí hmotem gázovým,
Vyjde vprostřed s věncem bobkovým,
Začne, všechněch oči, uši na ni:

Lustry hasnou, stanou vřítí vary,
Dámy mdleji, Gabrielky, Mary,
Palmy shůry na ni metají;

I já tleskám, avšak se mi zívá,
Co to? díím, a Mentor potají:
Mína z srdce, tato z měšce zpívá.

39.

Záře zlatá stkví se nad východem,
Orel v modro letí ze šera,
Labuť dělí veslem jezera,

K vrškům plese beran s mladým plodem;

Slavík budí družku písňě svodem,
Z kvítků blýská rosy nádhera,
Již i člověk, úzké rozpera
Dvěře lůžka, ticho ruší chodem:

A vše vůkol, střesa s sebe tíže
Včerejška i staré lopoty,
Jme se vítat nové světla kníže;

ó, kdy že mně jitro ono svitne,
Které zplaší tyto mrákoty,
Zplaší péče žravé, neodbytné.

40.

Veselosti písňě prozpěvujte,
Sneste k věncům darů májových,
Nač by hnila radost v okovích,
Stojí ještě Tokaj, péče zujte!

Číše nebi k chvále naplňujte,
Hovte údům v stínech stromových,
Kde břeh mluví, aneb ve křovích
Zpěv se ozve, srdce čilým stůjte!

Dík jest, radost čistá, bohulibý:
Nechte, bratří, oněch námitek,
Že mé radě vlastní příklad chybí;
Mne cit blaží, jestli skutek mizí,
Na podíl se změnil užitek,
Radost v radost na radosti cizí.

SVATÉ JMÉNO VLASTI

41.

Hřích je ovšem velký vražda vzteklá,
Krádež, zrada, žhářstvo, otravy:
Hodny, aby mečem popravý
Krev a duše z těla jejich tekla;

I lež, pýcha, závist, svod a změklá
Chlípnost, číhající na mravy,
A jak slují ony ohavy
Přišlé na zem z horoucího pekla:

Však znám draka s tváří černočudou,
Proti němuž tyto úlomky
Hříchů ještě sněhu bělí budou;

Ten sám loupí, řepce, učí zlému,
Bije sebe, předky, potomky
A zní: Nevděk ku národu svému.

42.

Nuže, pokud srdce mladé bije,
Hledme-štěstí vlasti laskavé!
Bdící probuzujte dřímavé,
Teplí chladné, živí vše, co hnije;

Věrní zrádné pošlapejte zmije,
Štědří haňte oči šilhavé,
Pilní zběř tu, která krvavé
Mozole jí a pot bratrů pije:
Krásnější se nikdo nehonosí
Smělým čelem, jako vlastenec,

Jenž v svém srdci celý národ nosí;

A to právem, nebo i on složí,
Ať se směje tomu třestětec,
Za své ovce počet ruce boží.

43.

Jak tě vítat, slzou čili zpěvem?
Jako matku či jak macechu?
Země, plná cti i posměchů,
Slavná přízní bohů jako hněvem;

Hrady tvé se sov a plazů chlěvem,
Kraje pastvou staly Nečechů;
Lev ti silný slouží za věchu,
Smrt a mdloba vězí pod oděvem:

Tecte mutné slzy do Vltavy
Jako déšť a blesky z oblaků,
Nesouc heslo toto bratrům Slávy;

Nechte svár, co hrob již vlasti vyryl,
Slyšte národ, ne křik Feaků,
Váš je Hus i Nepomuk i Cyril.

44.

Skryl se Říp a Libušina dvora
Zlaté sídlo téměř spatřeno,
Ano, náhle slunce zatměno,
Srdce strach a nohy jala vzdora:

Kde jsem? kam jdu? a co za potvora
Tam své kostmi věncí temeno?
Čí krev, hroby? – a v tom zakleno
Hromem z Krkonošů: „Bílá Hora!“

Zpátkem noho, z hory nade každou
Černost tmavých nocí černější,
Médea to česká s dítek vraždou!

Milek slzy s oka mého setře,
K Vltavě pak cestou přímější
Neseme se v libědchnoucím větře.

45.

Všecko máme, věřte, moji drazí
Spoluvlastenci a přátelé!
To, co mezi velké, dospělé
V člověčenství národy nás sází;

Zem i moře pod námi se plazí,
Zlato, stříbro, ruky umělé,
Řeči zpěvy máme veselé,
Svornost jen a osvěta nám schází!

Dejte nám tu s duchem všeslavosti,
A aj, národ máte viděti,
Jaký nebyl ještě v minulosti.

V prostředku se mezi Řekem, Břitem
Naše jméno bude blyštěti
Na sklepem' světa hvězdokrytém.

46.

Táhni, kam tě hvězdy zovou, bratře,
Nastup mužně cestu života,
Kde tě koli osud zamotá,
Týž bud Bohu, sobě, pýše, chátře;
Miluj vlast a horli ohněm, spatře,
Kde by pravdu polkla mrákota,
Hlasem který skály ztroskotá,

Slovanství kaž hluché vůkol Tatře:

Nech mne zatím, v hájích, po údolí,
Mezi zpěvy křovin tichými,
Bloudícího s sladkým srdcem trudem;

I mně nebe osudilo rolí,
Tu, bych válku s ňadry vlastními
Veda, Dunaj množil očí proudem.

47.

Nač by srdce k vlasti proto chladlo,
Nač se pohřížilo v truchlotu,
Že sme našli prázdnou pustotu,
Kterou netklo žádné ještě rádlo?

Vítězství to nechci, jenž by padlo
S nebe dolů na zem bez potu, –
Volím chudou směs a mrákotu,
Aby svět byl, kde nic předtím vládlo

Arci že jdou jiní cestou hladší,
Těžce my a pozdě za nimi:
Tím sme ale a náš národ mladší;

My, co jiní dokázali, známe;
Než to skryto přede jinými,
Co my v knize lidstva býti máme.

48.

(Mína)

„Znáš-li kraj ten, ony ráje věčné,
Vlast tu krás a duchů palouky,
Kde se cnost a láska za ruky
Vedou, kráčíc v záři ve slunečné?

Tam, kde větry chvějí tichořečné,
Palmy klenou stinné oblouky,
Tam kde z vonných myrtů souzvučky
V trudnou duši slavík lije vděčné?

Znáš-li kraj ten, kde tma s horkem zajde,
Bez trnů se růže červená
A svou jilmu každý břečťan najde?

Tam, kde mutné vyschnou časů řeky,
Kde choť, sestra jedno znamená:
Tam sem tvá a ty můj, po vše věky.“

49.

Jako plavec radostivě tleská
K břehům vůni odtad nesoucím,
Kde se Východ rouchem kvetoucím
Bájek šatí, co choť kmentem hezká;

Tak mým sladce rozkoš mnohobleská
Srdcem proletěla třesoucím,
Když se hlas tvůj, uchem žádoucím,
Slyšel opět milá řeči česká:

Tříkrát šťastných, jenž tě mají, vnuků,
Dědictví všech jiných dávnější,
Plné síly, krás a libozvuků!

Ó, že jedno přece smutně hrozí:
Ano, v této zemi krásnější
Jazyk mají nežli srdce mnozí.

50.

Láska, totiž pravá, ne ta bájná,
Nikdy sama jedna nechodí,
Jako z matky se z ní narodí

Hned i pravda a cnost nebedajná;

Kam se pohne nevinnost ji hajná,
Nauka, čest i síla sprovodí,
A co náboženstvu lahodí
Více nežli lkaní její tajná?

Naděje a radost v tváři její,
Jako ranní rosa u růže
Jarokvětné, spanile se stkvějí;

Láska jest všech velkých skutků zárod,
A kdo nemiloval, nemůže
Ani zrtáti co je vlast a národ.

51.

Stíny Laurytasů! Svatopluků!
Jak vás možno z hrobu vyvěsti,
By ste uviděli neřesti
Národu a hanbu svojich vnuků!

Netoužících ani střely luku
Ku svobodě vzítí do pěsti,
Ani okovů svých bolesti
Krotiti hrou vlastní řeči zvuků:

Plémě Penna ledva pomstu tutlá,
Škřipně zlatý řetěz trhaje,
Nímž je víže ruka matky útlá;
Nám krtv milou cizí žízeň chlastá,
A syn, slávy otců neznaje,
Ještě svým otroctvím se chvástá

52.

Nepřipisuj svaté jméno vlasti

Kraji tomu, v kterém bydlíme,
Pravou vlast jen v srdci nosíme,
Tuto nelze biti ani krásti;

Dnes neb zítra vraha zemi masti
A lid v jařmě jeho vidíme;
Přece, když se duchem spojíme,
Vlast je celá v každém svazku části.

Vzácný ovšem citu nevinnému
Jest i háj ten, řeka, chalupa,
Kterou praděd nechal vnuku svému;

Ale meze vlasti nerozborné,
Jichž se bojí tknouti potupa,
Jsou jen mravy, řeč a mysli svorné.

BUĎME CELEK A NE DROBTOVÉ

53.

Ku barbarům rodu avarského
Přišli jednou trojí poslové,
Gytary se k hudbě hotové
Chvěly s jejich plece vysokého;

„Kdo ste?“ Chán k ním pyšně s trůnu svého,
Kde jsou vaše vojska, mečové?
Pane, řeknou, my sme Slávové
Ode krajin moře baltického:

Vojnu sotva podle jména známe,
Darmo žádáš od nás pomoci,
My jen hru a zpěvy doma máme;

Hráli před ním, hráli přelíbezně;
Tyran na odměnu: „Otroci!
Vlechte do zajetí tyto vězně.“

54.

Pozdravení neste poslu čtvero
Pánům vůkol po všech vesnicích,
Řkouce: že je zítra v Lužicích
K slavným hodům čeká hrabě Gero;

Slovanů mi zovte třidcatero,
Kteří žijí se mnou v různicích,
By sme při smírlivých sklenicích
Hráli, pokud přijde noci šero:

Jitro svitne: hrad se celý hostmi,

Hned i turnaj ořmi, namnožil,
Strávil se den rytířskými cnostmi;

Večer, když se dokonaly kvasy,
Zrádce hostům svým předložil
Hlavy našich knížat, na pospasy.

55.

Ó, vy bratři, ó, vy sestry sladké,
Co ste živi ještě na zemi,
Prosím, volných, uší přejte mi,
Ať vám přidám naučení krátké;

Varujte se oné cesty hladké,
Kterou dábel protkal sítěmi,
Aby na ní zrádce s dušemi
Lapat mohl do své past' vratké:

Pojďte sem, hle, příklad sobě brati,
I k těm dobrým, i k těm šibalům,
Učte se svůj národ milovati;

Hučte, Tatry, hlas ten k horám Černým,
Hučte, Krkonoše, k Uralům:
„Peklo zrádcům, nebe Slávům věrným!“

56.

Nad vratami pekla železnými
Průčelí se černé zdvihuje,
Kde se nápis tento spatřuje
Literami rytý Glagolskými:

„Tuto Hanba s nášlapníky svými
Otroky a sluhy trůnuje,
Tu pláč, hrůza, bolest věkuje
S pokutami za hřích pekelnými:

Sem se klidte v oheň tento živý,
Zrádci vlasti, řeči, národu,
Bůh bud vašim dušem milostivý;

Obývejte místa tato bledá,
Cíťte žalosti i nehodu,
Přeběda vám třikrát, běda! běda!“

57.

Nad bránami nebe stříbrnými
Průčelí se bílé zdvihu je,
Kde se nápis tento spatřuje
Literami psaný Cyrilskými:

„Tuto Sláva se ctiteli svými,
Dcerami a syny trůnuje,
Tu ples, radost, rozkoš věkuje
S odměnami za cnost nebeskými;

Pojďtež sem vy, milé moje děti,
Věrné vlasti, řeči, národu,
Světovzvučné chvalozpěvy pěti;

Požívejte milovanou draze
Slávu a v ní slast i svobodu,
Přebлаze vám třikrát, blaže! blaže

58.

„I vás, chudí lidé, kdo jste koli,
Byť i bez věnců a břechťanů,
Vítám v počtu těchto měšťanů;
Jakovou pak vy ste měli roli?“

„V otroctví my byvše, při nevoli
Té jsme v chrámě uši křesťanů
Vzdělávali, měchy varhanů

Dmýchávavše v Konstantinopoli.“

Znám, neb ten, co o Obřadích řečnil,
Řecký císař, Vás i s pracemi
Ve své knize už tam dole zvěčnil.

Služebníci dobří! byli, povím,
Nad málem ste věrní na zemi,
Teď vás nade mnohem ustanovím.

59.

Blížek nebe nechci více lkáti
Hluchým žele svého nížinám,
Tebe českých bohů zaklínám
Olympe a knížat byte zlatý;

Divys tropil, ej, rač důkaz dáti,
Přelož mne, kam ruky vypínám,
Leťte s ním, kaž těmto zbořinám,
Jako Šemík, jak sloup Římu vzatý:

Vstaňte zmrtných, zcroť můj svými kouzly
Osud krutý, věstná Libuše,
Protni, Žižko, mečem jeho uzly;

Jestli tentýž, předků ohluše
Hlasy osud, k tobě, Slávu slávo,
Vnukům nechal aspoň lkáti právo!

60.

Jestli Slávy rupy ještě vstanou
Rukou vaší, příští potomci,
Věřte zkušenému vědomci,
Jehož ústa tu k vám radu vanou;
Zřidte obec jedním jménem zvanou,
Pevnou, ať ji cizí holomci,

Svornou, ať ji vlastní lakomci
Nezbourají novou zase ranou:

Údy mnohé, hlavu jednu mějte,
Vyrostlou však z těla vašeho,
Černé s bílým nikdy nemíchejte!

To nás cestou posud vedlo křivou,
Vy se chraňte bludu našeho,
A vlast stvořte čistou, trvanlivou.

61.

Slávie! ó, Slávie! ty jméno
Sladkých zvuků hořkých památek,
Stokrát rozervané na zmatek,
Aby vždycky více bylo ctěno;

Od Uralů Tatrám na temeno,
V pouštích, kde má vedro počátek,
Až kde slunka mizí dostatek –
Království jest tvoje rozloženo.

Mnohos nesla, avšak křivdy činů
Nepřátelských všecky přežila,
Ba i špatný nevděk vlastních synů;

Tak, když jiní snadno v půdě měkké,
Ty si trůny sobě tvrdila
Na století rumích dlouhověké.

62.

Slávové! vy ducha nesvorného,
Živí v rozbrojích a hryzote,
Jděte všickni spolu jednotě
Od uhlí se učit řeřavého;

Ve hromadě svazku společného
Dokud to jest, hoří v teplotě,
Hasne každý uhel v samotě,
Odervaný ode druhá svého.

Učiňte tu radost milé matce,
Rusi, Srbi, Češi, Poláci,
Žijte svorně jako jedno stádce!

Tak vám vojna lidožerná vládce,
Tak vlast neroztrhnou chytráci,
A váš národ prvý bude v krátce.

63.

Stokráte jsem mluvil, ted už křičím
K vám, ó, rozkydaní Slávové!
Buďme celek a ne drobtové,
Buďme aneb všecko, aneb ničím.

Národem vás zovou holubicím,
Než, aj holuby jsou takové,
Že milují hejno spolkové,
I vám tedy vlastnost tuto žičím.

Slávové, vy národ zlomkovitý!
Síly sjednocené dělají,
Než proud mělkne a schne roztočitý.

Slávové, vy národ mnohohlavý!
Moudří horší smrti neznají,
Než jest život hnilý, prázdný, tmavý.

64.

Dunaji, ty i všech toků kníže,
I všech Slávu děde nádherný,
Proč si vzniku svému nevěrný,

V cizí moře pěkné vlny hříže?

Více-li tě, nežli Osman, víže
Čisté lásky osud mizerný,
Obrať zpátkem běh svůj stříberný,
A nes k cíli slzy tyto blíže:

Chceš-li sobě chvály věnce plésti,
Věz, že není menší oslava
Slzu jednu a sto lodí hésti;

Však i zisk tě čeká, nejen chvála,
Tu ti, jako bratru Vltava,
Tam jak choti v náruč padne Sála.

65.

Znám sic mnohou ušlechtilou hlavu,
Jakých v cizině snad nemnoho;
Chlouby pronárodu onoho,
Jenž má slávu jména, řeči, mravů;

Než kdo jest jim přednost dáti v stavu?
Aniž haňme chválou někoho,
Ač bych já znal přece jednoho,
Jenž jest, ale srdce všechněch Slávu:

Ty všech vděkyň spolu pěstoun, chován,
Bud' ti dána, tichý Genie,
Čest ta, kteréš jiným nabyl: Slovan;
Byť i vyschlo lože Vltavino,
Tvoje, dokud stane Slávie,
Jméno Jungmann vděčně bude jmíno.

66.

Bratře, neslyš hlasu závistníka
K haně předků našich drzího:

I my máme z kmene vlastního
Mužů, kterým sluší čest a dika.

Kdo má nade Petra panovníka
Aneb Sába vůdce vyššího?
My sme dali Uhrům Zríního,
Němcům Husa, Vlachům Koperníka

A sto jiných krev jsou z krve naší,
Ač pak my sme sotva zdědili
Jejich jméno, soused částku blažší;

Tak svět činí často jako děti,
Do studnice, z níž se napily,
Házejíce kamení a smeti.

67.

Slávský národ rovným se mi zdává
Pokojnému býti potoku,
Který ve zdlouhavém pokroku,
Ale silně k cíli svému plává;

Jestli hory v běhu nalézává,
Teče rovinami po boku,
A tu ráje tvoří v homoku,
Městům tiché požehnání dává:

Naproti pak jiní národové
Jsou zas valným proudům podobní,
Třeskem pleskem cesty troucím nové;

Než když zmiznou vlny jejich mutné
Ach, tu po nich lidé chudobní,
Louky bahna, a vsi rupy smutné.

68.

Tožť jest ona veleslavná Praha,
Ty zdi, hrady, věže obrovské,
Ono město Čechů královské,
Krásné jako Slávy dcera drahá;

Tam ten jest hrob Otakara, Braha,
Vojtěcha a Vlasty rekovské,
Tu most, dílo Karla mistrovské,
Na němž pěla Musa z Budce nahá:

Už tvé berly zlatolesklé zhasly,
A meč tupne při své štěrbíně,
Před nímž Tatry, Balt i Řím se třásly;

Přece věčným Slávy budeš chrámem,
Pěknobřehá Němců sokyně,
zvítězivši v přemožení samém.

69.

Aj, jak pyšně tvůj se zlatověžný
Kreml, Moskvo svatá, blyskoce!
Jak stkví dávno se a vysoce
Krásou města celý sever sněžný!

Než hle! Sláva, nejprv palác něžný
Roztopčinův ohněm ztroskoce,
Potom v celém městě široce
Sype jiskry, vatří plamen běžný.
Pověz medle, matko jasnočelá:
Jaké příčiny tě musely
K takovému skutku pobízeti?

„Světlo slepcům rozžati jsem chtěla,
By už přece jednou viděli,

Kdo jsem já a co jsou moje děti!“

70.

Co z nás Slávu bude o sto roků?
Cože bude z celé Evropy?
Slávský život, na vzor potopy
Rozšíří svých všudy meze kroků;

A ta, kterou měly za otroků
Jen řeč křivé Němců pochopy,
Ozývati se má pod stropy
Paláců i v ústech samých soků;

Vědy slávským potekou též žlabem,
Kroj, zvyk i zpěv lidu našeho
Bude módným nad Seinou i Labem;

Ó, kým i já raděj v tu jsem dobu
Narodil se panství slávského,
Aneb potom vstanu ještě z hrobu!

SLAVJAN (podle prostomluvy Ant. Marka)

„Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj
Co jazykem, oním svatým uzlem
Sama matka příroda svázala,
To člověče zlostnou a závistnou
Nerozvazuj, neroztrhuj rukou!
Nás *Slováky, Moravce, Slezáky*
I *Polány s Čechy* sjednotila,
Svázala jest i ohnivě *Rusy*
Se silnými bratry poledními;
Kterých rovná a bohatá pole
Z velkého se napájejí Istra;
Přes kterých se tiché louky valí
Sáva, Drává, Dřina i Marica,
I ostatní nesčíslné řeky;
Kterých čistá města i dědiny
Bělejí se z obou stran Balkána;
Kterých veslo po Adrii plává
I po širém ledobřežném moři.
Ó, já ještě nezapomenul sem
V *Pomořanech* i v *Lužicích Srba,*
Který blízkým mýlený Teutonem
Nesměle jen, aby nebyl slyšán
V domácím se hlaholu pronáší.
Často myslím na *Dunajské Srby,*
Jenž se mezi Turky pozdvihují,
Jak uprostřed chrasti hybké jedle.
V srdci nosím *Krainského Illyra,*
Jehož věky nemohly zničiti.
, Vítězného vzpomínám *Slavonce,*
který s chrabrým spojený *Chorvatem*
Nepřátelským odolává silám.
Často okem ducha mého bystrým
Na *Dalmata* hledím obrovského,

Jemuž v prsích starodávné slávy
Památka až pcsud nevyhasla.
Jehož píseň národního zpěvce
Pudí k činu nejzmužilejšímu.
Ach byly jsou někdy smutné časy,
Časy dlouhé, časy přenešťastné,
Když cizinci mezi nás trousili
Nesvornosti prokleté semeno,
Draždivše kmen proti kmenu chytře,
By se kláli sami mezi sebou;
Aby syny s matkou rozvadivše
Celý národ lehce potlačili! ,
Teď to símě (Bohu budiž chvála!)
Plodonosnou nepadá na půdu.
Blesk z očí milé matky Slávy
Zlocílné jich rozsívání sežhou.
Smíření se střetáváme bratři
Na širokém knih a spisův poli;
Hloupá pomsta i různice běsné
Ve slavjanském přestávají světě.
Chraňme se jich bratři na budoucnost
Varujme se pilně oněch vrahův,
Kteří nás jen rozvaditi chtějí,
Jenž žádají ať se rozsápáme,
Aby oni pak nás znivočili
Jako někdy naše slavné předky,
Naše předky v krajinách Německých,
Po Galii i po Britanii.
Neb i tam se před věky slavjanská
Ratolestná zelenala lípa,
I tam v horách někdy a dolinách
Nám příbuzná řeč se rozléhala.
Nevýmluvná proniká mne radost,
Když vás vidím, bratři pod Kavkazem,
Nové hrady zakládat a sela;
Když vás vidím po třech širých mořích
Sem tam s těžkým poletovat lodstvem;

Když vás vidím věd a uměn pole
Novým ducha vysazovat plodem.
Ó, já nejsem z počtu těch omrzlých
(Bodej zmizli skoro) nevládníkův,
Kterí svoje odvracejí oko
Ode knížky psané literami
Cyrilskými neb glagolitskými.
Však to jest jen zevniterné roucho,
Pod kterým též slavské srdce fluče,
Na vše strany slavjanského světa
Vylévajíc života potoky:
Dokud synu milá bude matka,
Nevděčník ji dokud neodvrhne
A tyranům neodevzdá cizím.
Co pak mne se dotýče, já nechci
Krátkozrakým jamožilcem býti,
Hledícím vždy jen do a pod sebe,
Já to cítím, že Slavjanstvo celé
Moje jest, a já jsem opět jeho.
To má hrdost, to má pýcha jestiť,
O kterou se připraviti nedám.
Můj národ jest spolu i vlast moje,
Vlast moje má nesmírné hranice
Nepočítá sta, než miliony,
Já jsem živý v mnohém větším světě
Nežli závist dopustiti může.
Já jsem synem silnějšího rodu
Nežli ona pomysliti schopna.
Nad prostrannou milou mojí vlastí
Krásné slunko nikdy nezapadá.
Dá-li pán Bůh a štěstí junácké
Aniž její čest má zahynouti,
Nezahyne, pokud budou děti
Lásky oběť Slávě přinášeti.

NÁPISY

Rada matky Slávy

Co jsi ty? Rus; co ty? Srb; co ty? Čech; co ty? jáť Polák iestem:
Dítky moje: svornost! nechte to, mluvte Slavjan.

Horlič

Národ tak považuj jediné jako nádobu lidství,
A vždy, voláš-li: Slavjan! nechť se ti ozve člověk!

Úštipečník

„Řeč vaše jen leda řeč, nevidím v ní krásy nižádné.“
Tať brachu zřítí na svou leckomu krásu nedá.

Národní písně

Že vzdělanosti nemá náš lid, cizozemci mluvíte;
Jakž? vy musíte lidu zpívati, nám pjeje lid.

Zpěvačnost Slováků

Úšklebo, nekřič nám, že oper, že nemáme divadla;
Vy zdi, my máme celé v létě divadlo pole.

Dokonalost

Chceš-li dojít v umění věnce, plytkosti nenávid,
Měř svým výšku i hloub, délku i šířku duchem.

Slovotepeci

Zastaralé ve novém kroji jen dáváte-li hadry,
Ne slova, dejte vy nám radše myšlénky nové.

Řeč Slavjanská

Těžko tu řeč milovat se zdá? Milovat ji započni:

Hned sobě už dvě k ní žádati srdce budeš.

Povinnost přítomnosti.

Základy jen pevné my nyní vzdělanosti položme;
Nech stěny a střechu sám vnuk si na těchto í

Návěští potomkům.

Bratři nesudte o nás, co a jak jsme psáti my m
Nýbrž jen, co a jak sme směli, sud'te o nás.

DOZPĚV

Šťastnou tedy cestu, básně, jdouce
Neste pozdravení Slovanům,
Všechněm vůkol, zvláště Tatranům
A pak Čechům, jejich dcerky jsouce;

Přijdete-li k hoře nebo louce,
K hloží nebo k vonným břechťanům,
Do vsi aneb k soudným měšťanům,
Stůjte, o svém pánu toto řkouce:

Jestli co se podařilo jemu,
Hanba vždycky hnětla útrobu,
Jak to skrovné k cíli takovému;

Jestli padl, vyzná bez úžasu:
Padl, avšak rovně Jákobu,
S andělem se pustiv do zápasu.

Jan Kollár
Slávy dcera

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 17. 03. 2011